

Архивска грађа у теорији и пракси. Зборник радова, 4, Београд, Архивистичко друштво Србије, 2020 (588)

Четврти том зборника радова *Архивска грађа у теорији и пракси* настао је као резултат Међународног архивистичког саветовања „Ниш 2020”, које је у организацији Архивистичког друштва Србије одржано у Нишу у периоду од 7. до 9. октобра 2020. године. У првој години пандемије вируса ковид-19 саветовање је, упркос отежаним здравственим околностима, успело да окупи значајан број архивиста и историчара из земље и региона. Широки одзив и спремност да се у тешким временима расправља о бројним аспектима архивистичке струке у великој мери су утицали на широки тематски оквир и разноврсност радова који су представљени на саветовању, а потом и објављени у зборнику. Док су учесници саветовања имали прилику да чују укупно 32 излагања, зборник садржи 38 радова који су распоређени у две целине.

Култура сећања и заборав – архиви чувари памћења наслов је првог дела зборника, у коме је заступљено 27 радова који обухватају бројне теме из архивистике, заштите културног наслеђа и историографије. Историја архивске службе, издавачка и изложбена делатност архива, карактеристике појединих специфичних архивских публикација и едиција, проблеми развоја и заштите културне баштине, многобројне улоге и функције архива – представљају само део актуелних тема којима су архивисти посветили своју пажњу и посебно их обрадили у радовима. Иако су заступљена у мањој мери него што би се то могло очекивати од савремене архивистичке струке, у зборнику су место нашла и питања дигитализације, дигиталне историје, али и архивских информационих система и искуства у раду са њима. Проблеми научног истраживања архивске грађе и значај појединих архивских фондова и збирки и њихова улога у проучавању специфичних тема попут историје високог школства и науке, Првог светског рата, логора на Голом отоку, историје и рада женских удружења, али и својеврсног феномена цензуре и аутоцензуре који се може разоткрити тек брижљивим поређењем штампе и архивске грађе, само су део садржаја обрађених у зборнику. Посебна пажња посвећена је значају и разноврсности фотографија у одређеним архивским фондовима, конкретним историјским појавама и догађајима и историјату појединих установа, попут Пастеровог завода у Нишу, питањима заоставштине појединих личности и методологији прикупљања биографских података. Важно је истаћи и допринос колега из региона – хрватских, босанскохерцеговачких и бугарских архивиста и историчара, који су пажњу посветили проблемима рада архива, заштите културне баштине, изучавању архивске грађе о појединим личностима и догађајима, као и питањима сарадње архива са основним и средњим школама.

Друга тематска целина, у којој се налази 11 радова, носи наслов *Архивска служба – питања и одговори*. У овом делу посебан значај имају радови у којима су размотрене новине које доноси Закон о архивској грађи и архивској делатности, али и специјални проблеми у раду служби за заштиту архивске грађе ван архива, односно техничке заштите архивске грађе. Излучивање, стручни надзор над регистратурама, обавезе вођења архивске књиге, проблеми разграничења појединих архивских фон-

дова, вредновање финансијске документације и рокови чувања, питање микрофилмовања, управљање ризицима, заштита архивске грађе од катастрофа и архитектура архивских зграда само су део актуелних тема заступљених у овој целини.

У зборнику се подробно преиспитују и анализирају различите перспективе и досадашњи домети рада на заштити архивске грађе и он пружа добар и темељан увид у бројне теме, али и отвара нове перспективе њиховог сагледавања. Широко спектар тема и комплексни и студиозни погледи на многобројне актуелне проблеме струке допринели су да зборник представља значајну одредницу и путоказ даљег развоја архивистике. Истовремено, зборник је јасно сведочанство о све већој сложености и захтевности архивистичког позива и тежњама да се ухвати корак са тим динамичним темпом и ради на сталном стручном усавршавању, напретку и модернизацији.

Иако према форми и структури четврти том зборника радова *Архивска грађа у теорији и пракси* наставља ранију традицију, видљив је значајан напредак који уредница зборника Слободанка Цветковић и главна и одговорна уредница Лела Павловић успевају да остваре са сваким новим издањем. Технички, језички и стручни квалитет радова, њихова композиција, садржина и опремљеност, квалитет превода и увођење стручних рецензија у великој мери показују да архивистичка саветовања и зборници који настају на тим основама имају циљ да усаврше струку, да подстицајно делују на чланове Архивистичког друштва и инспиришу их на већу посвећеност и шире разматрање актуелних проблема.

Према речима уреднице Слободанке Цветковић, осим размене архивистичких знања и искустава, посебан значај саветовања и зборника огледа се у обнављању тешиње сарадње између историчара и архивиста. Регионална сарадња и повећање броја учесника, који нису искључиво из архивистичке струке већ и из других области културе и науке, отварају нове могућности сарадње и повећање капацитета за шире сагледавање различитих актуелних и интердисциплинарних тема, које могу помоћи бољем међусобном познавању, разумевању и усавршавању.

(Љубинка Шкодрић)